

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní Mgr. Janou Volkovou ve věci

žalobkyně: **Ing. K. K.**
zastoupená JUDr. Radimem Vicherkem, advokátem
sídlem Masná 1850/4, 702 00 Ostrava

proti
žalovanému: **Krajský úřad Moravskoslezského kraje**
sídlem 28. října 117, 702 18 Ostrava

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 12. 2023, č. j. MSK 157272/2023,
o přestupku proti občanskému soužití,

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
- II. Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně napadla u Krajského soudu v Ostravě (dále též „krajský soud“) žalobou ze dne 4. 3. 2024 rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 12. 2023, č. j. MSK 157272/2023 (dále jen „napadené rozhodnutí“), který zamítl odvolání žalobkyně jako nepřípustné. Měla za to, že správní orgány pochybily, pokud s ní nejednaly jako s účastníkem řízení, jelikož byla přestupkovým jednáním poškozena.

II. Napadené rozhodnutí a související skutkové okolnosti

5. Ze správního spisu krajský soud zjistil, že dne 12. 7. 2023 učinila žalobkyně oznámení o podezření ze spáchání přestupku, kterého se měla dne 7. 7. 2023 dopustit sousedka žalobkyně tím, že ořezala větve na stromech nacházejících se na pozemku žalobkyně (čtyři tisíce a 18 tují), které přesahovaly na pozemek sousedky. Tuto skutečnost sousedka nerozporovala, avšak uvedla, že se na takovém postupu se žalobkyní domluvily, což ostatně v rámci svědecké výpovědi potvrdila i žalobkyně. Spornou zůstala pouze otázka, v jaké vzdálenosti od plotu (resp. kmene stromu) měla sousedka větve ořezat.
6. Městský úřad Bohumín (dále jen „správní orgán I. stupně“) rozhodnutím ze dne 16. 10. 2023, č. j. R 452/2023, podle § 86 odst. 1 písm. a) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále „zákon o odpovědnosti za přestupky“), řízení o přestupku zastavil. Dospěl k závěru, že pro souhlas žalobkyně s jednáním sousedky, a tedy absenci úmyslného zavinění ze strany sousedky, se nejedná o přestupek. Rozhodnutí bylo žalobkyni doručeno dne 23. 10. 2023. Dne 20. 10. 2023, tedy ještě před doručením rozhodnutí správního orgánu I. stupně, bylo do spisu založeno podání zástupkyně žalobkyně datované dne 12. 10. 2023 bez doručení, které obsahovalo žádost o sdělení stavu řízení a dále informaci o tom, že žalobkyně by měla mít postavení osoby přímo postižené spácháním přestupku ve smyslu § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky.
7. Proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně podala žalobkyně dne 8. 11. 2023 odvolání, ve kterém vyjádřila nesouhlas se zastavením řízení a avizovala doplnění odvolání ve lhůtě 14 dnů. Doplnění odvolání bylo doručeno až dne 2. 1. 2024, a obsahovalo stručnou argumentaci o tom, že žalobkyně měla v řízení mít postavení poškozené a v souladu s § 68 zákona o odpovědnosti za přestupky být účastnicí řízení o přestupku, protože sousedce nedala souhlas se vstupem na svůj pozemek, a nesouhlasila se způsobem, jakým byl ořez proveden. K tomu žalobkyně v odvolání také doložila odborný odhad nákladů na úklid větví po ořezu v částce 2 712 Kč.
8. Žalovaný rozhodnutím ze dne 21. 12. 2023, č. j. MSK 157272/2023, odvolání žalobkyně zamítl jako nepřipustné, protože jej podala osoba neoprávněná tak učinit. Dospěl k závěru, že žalobkyně měla v řízení postavení svědka a odvolání je tak nepřipustné. Rozhodnutí bylo dodáno do datové schránky zástupce žalobkyně dne 27. 12. 2023 a doručeno bylo dne 8. 1. 2024.
9. Proti napadenému rozhodnutí brojí žalobkyně žalobou.

III. Žaloba a vyjádření k žalobě

10. Žalobkyně v žalobě brojila proti tomu, že s ní správní orgány nejednaly jako s účastníkem řízení, přestože byla jednáním sousedky poškozena. V podání ze dne 12. 10. 2023 přitom sdělila správnímu orgánu I. stupně, že se cítí být osobou poškozenou, a to přinejmenším jako osoba přímo poškozená spácháním přestupku podle § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky. Odvolání proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně žalobkyně přitom podala řádně a včas. V závěru žaloby žalobkyně navrhla zrušit napadené rozhodnutí žalovaného.
11. Žalovaný ve vyjádření k žalobě odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí s tím, že v postupu správního orgánu I. stupně neshledal nedostatky. Ze spisového materiálu podle žalovaného nevyplývalo, že by se žalobkyně v řízení o přestupku domáhala náhrady škody,

namítala pouze protiprávnost jednání sousedky. Až po vydání napadeného rozhodnutí obdržel žalovaný doplnění odvolání žalobkyně, ve kterém poukázala na skutečnost, že sousedka, ač měla k jednání souhlas, si měla počínat tak, aby žalobkyni nezpůsobila škodu.

IV. Posouzení věci krajským soudem

12. Žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a proti rozhodnutí, proti kterému je žaloba přípustná. Krajský soud vycházel při přezkumu žalobou napadeného rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného [§ 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)], přičemž napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.). Vady, k nimž by byl povinen přihlédnout z moci úřední, krajský soud neshledal.
13. Krajský soud o žalobě rozhodl bez jednání, a to v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s., neboť účastníci k výzvě soudu nesdělili, že by s takovým postupem nesouhlasili, jejich souhlas se proto předpokládá.
14. Žaloba **není důvodná**.
15. S ohledem na jedinou uplatněnou žalobní námitku se krajský soud zabýval pouze otázkou účastenství žalobkyně. Žalobkyně se prostřednictvím žaloby pokouší domoci toho, aby krajský soud postavil najisto, zda jí náleželo postavení osoby poškozené v řízení o přestupku, a pokud ano, aby jí bylo umožněno brojit proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně. Tato úvaha žalobkyně však není správná. Jak krajský soud vysvětlí níže, i kdyby totiž žalobkyně poškozenou skutečně byla, nebyla by oprávněna se proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně odvolat a žalovaný by rozhodl shodně, tedy zamítl by její odvolání jako nepřípustné. Otázkou účastenství poškozeného a jeho možnostmi obrany ve správním řízení se podrobně zabýval již Krajský soud v Praze v rozsudku ze dne 20. 12. 2024, č. j. 44 A 15/2021-23, krajský soud jeho závěry níže uvádí a plně se s nimi ztotožňuje.
16. Krajský soud v Praze vyslovil, že podle § 68 písm. b) zákona o odpovědnosti za přestupky účastníkem řízení je poškozený v části řízení, která se týká jím uplatněného nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení. Nezakládá se jím plné účastenství poškozeného v řízení o přestupku, nýbrž účastenství omezené povahou a rozsahem práv poškozeného, o kterých se v tomto řízení jedná. Předmětem řízení o přestupku je posuzování viny obviněného z přestupku (přestupce) a případné ukládání sankce za přestupek. Toto posuzování se děje výlučně ve vztahu státu a obviněného z přestupku a má čistě veřejnoprávní povahu – stát zde (až na nečetné výjimky z úřední povinnosti) ve veřejném zájmu stíhá jednání naplňující znaky skutkových podstat přestupků. Poškozený v tomto vztahu nemá postavení účastníka řízení, nýbrž eventuálně toliko svědka, který může podat svědectví o jednání obviněného z přestupku, o následcích jeho činu či o jiných rozhodných skutečnostech.
17. Podle § 70 odst. 2 věty první zákona o odpovědnosti za přestupky, platí že osoba, které byla spácháním přestupku způsobena škoda nebo na jejíž úkor se obviněný spácháním přestupku bezdůvodně obohatil, se stává poškozeným uplatněním nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení.

18. Vztah mezi poškozeným a obviněným z přestupku, z něhož vyplývá omezené účastenství poškozeného v přestupkovém řízení, má povahu soukromoprávní – jeho předmětem jsou výlučně majetkoprávní nároky (a ještě jen některé), a sice nárok poškozeného na náhradu majetkové škody způsobené jednáním, které bude právně kvalifikováno jako přestupek. O tomto nároku může být v rámci řízení o přestupku rozhodnuto (a zásadně – jsou-li pro to dány podmínky – i rozhodnuto být má), nicméně vždy zde pro poškozeného zůstává otevřena možnost vymáhat svůj majetkový nárok i mimo přestupkové řízení cestou jeho uplatnění v řízení občanskoprávním. Nárok je poškozenému přiznán tehdy, a jen tehdy, dává-li k tomu výsledek řízení o posuzování viny obviněného z přestupku podklad, přičemž poškozený do tohoto přestupkového řízení „v užším smyslu“ jako účastník řízení zasahovat nemůže.
19. Jeho nárok se ovšem projednává toliko za podmínky, že v přestupkovém řízení „v užším smyslu“ je rozhodnuto o tom, že obviněný z přestupku přestupek spáchal, tj. že je pachatelem přestupku. Posuzování této otázky se však nachází mimo sféru ovlivnitelnou procesní aktivitou poškozeného jako účastníka řízení (ve fázi řízení, kdy se již účastníkem stal), neboť je svěřeno výlučně interakci procesní aktivity státu, který vede přestupkové řízení „v užším smyslu“, a obviněného z přestupku. Poškozený však nemá veřejné subjektivní právo spočívající v tom, aby osoba, kterou označí za pachatele přestupku, nebo jiná osoba, o níž skutečnost, že přestupek spáchala, v přestupkovém řízení vyšla najevo, byla takovou osobou také shledána. A to ani u přestupků projednatelných jen se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku podle § 79 zákona o odpovědnosti za přestupky, neboť zde je souhlas nutnou podmínkou toliko ve vztahu k možnosti zahájit a vést řízení o přestupku, avšak nezakládá osobě přímo postižené spácháním přestupku plnohodnotné účastenství v řízení o přestupku a nezakládá její subjektivní „právo na shledání viny“ u osoby obviněné z přestupku. Žalobkyně tak může vést spor o právo s tím, koho má za strůjce škody na zdraví cestou občanskoprávního řízení a pouze podmíněně a v omezené míře v rámci řízení o přestupku. V tom jí nijak rozhodnutí o zastavení řízení o přestupku nebrání, jakkoli jím je deklarováno, že obviněný z přestupku předmětný skutek nespáchal. Civilní soud je vázán toliko rozhodnutím o tom, že byl spáchán trestný čin (tedy nikoli i přestupek), nemůže tudíž být vázán rozhodnutím, kterým vina za přestupek vyslovena nebyla. Žalobkyně však není oprávněna vstupovat a ovlivňovat rozhodnutí správních orgánů týkající se otázky vyslovení viny, tím méně pak otázky, zda vůbec bude s takovou osobou dále řízení vedeno.
20. Ustanovení § 68 písm. b) zákona o odpovědnosti za přestupky tedy nezakládá plné účastenství žalobkyně v řízení o přestupku, nýbrž účastenství toliko v rozsahu, v jakém se projednává jeho nárok, přičemž nemá jako účastník řízení možnost zasahovat do posuzování otázek viny a sankce, nýbrž pouze do otázky náhrady majetkové škody v užším slova smyslu, tj. zda správní orgán rozhodující ve věci přestupku na základě závěru o vině obviněného z přestupku (přičemž tento závěr je mimo procesní dispozici žalobkyně) správně posoudil otázky přímo související s náhradou škody, zejména příčinnou souvislost mezi jednáním osoby obviněné z přestupku a majetkovou újmou žalobkyně, jeho zaviněním a výší škody.
21. I kdyby žalobkyně účastníkem řízení s procesními právy poškozeného byla, nic by to nezměnilo na tom, že ani jako v řízení formalizovaný poškozený by nebyla oprávněna podat odvolání proti rozhodnutí, kterým bylo řízení o přestupku zastaveno. Tento závěr implicitně plyne z rozsudku NSS ze dne 31. 10. 2007, č. j. 2 As 46/2006-100, vysloveného

ještě za platnosti zákona č. 200/1990 Sb. Soud si ve vědom formulačního rozdílu mezi zněním § 81 odst. 2 zákona č. 200/1990 Sb. (Poškozený se může odvolat jen ve věci náhrady škody.) a § 96 odst. 1 písm. b) zákona o odpovědnosti za přestupky (Proti rozhodnutí o přestupku, kterým byla vyslovena vina, se může odvolat poškozený pouze ...). Vylučuje-li právní úprava možnost poškozeného odvolat se, s výjimkou výroku o náhradě škody, dokonce i v případě vyslovení viny přestupce, tím méně je myslitelné, aby právo odvolat se svědčilo poškozenému v případě, kdy vina poškozeného vyslovena nebyla, resp. je tak fakticky pravomocně vyslovena nevina a rozhodovat o náhradě škody je z logiky věci vyloučeno. To plyne i z uplatnění zásady presumpce neviny, podle níž neprokázaná vina má stejnou váhu jako prokázaná nevina.

22. Uvedené závěry podporuje i to, že usnesení o zastavení řízení nemá vždy jen povahu procesního rozhodnutí, ale v některých procesních situacích nabývá povahy rozhodnutí meritorního. Tak je tomu typicky právě v situacích, kdy je řízení zastavováno proto, že skutek, o němž se vedlo řízení, se nestal, není přestupkem, nespáchal jej obviněný, jeho spáchání nebylo obviněnému prokázáno a podobně (srov. k tomu i rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 1. 1996, č. j. 6 A 100/94, publikovaný ve sbírce Soudní judikatura ve věcech správních pod č. 344/1998). Materiálně tedy prvostupňové rozhodnutí je meritorním skončením věci, jehož právní moc lze prolomit jen na základě mimořádných opravných prostředků v procesních předpisech k tomu stanovených lhůtách.
23. Právní sféra žalobkyně by mohla být rozhodnutím správního orgánu I. stupně dotčena toliko co se týče přiznání či nepřiznání nároku na náhradu škody, příp. rozsahu tohoto nároku, nikoli však v tom ohledu, zda vstupní podmínka případného přiznání nároku, tedy posouzení viny obviněného z přestupku, byla či nebyla správně posouzena. Žalobkyně proto mohla podat odvolání toliko proti výroku o náhradě škody (je-li jako akcesorický výrok k výroku o vině vysloven), nikoli proti výroku týkajícímu se posuzování viny obviněného z přestupku v širším smyslu, jak soud výše vyložil. Lze tak uzavřít, že nebylo-li v řízení o přestupku, jež skončilo zastavením řízení, protože skutek, o němž se řízení vedlo, nebyl přestupkem, rozhodnuto o nároku poškozeného na náhradu škody, je právo takového poškozeného podat odvolání proti tomuto rozhodnutí vyloučeno.
24. Žalovaný tedy nepochybil tím, že odvolání žalobkyně pro nepřípustnost zamítl. I kdyby krajský soud připustil, že žalovaný vyhodnotil otázku účastenství žalobkyně nesprávně, právo podat odvolání by i tak žalobkyně neměla, protože sousedka žalobkyně vinnou ze spáchání přestupku shledána nebyla. Nebyl tak logicky ani důvod rozhodovat o otázce náhrady škody, která je ze své povahy adhezní k vyslovení viny v přestupkové věci. Krajský soud uzavírá, že právo podat odvolání by žalobkyni – i kdyby ji považovaly správní orgány za poškozenou – za žádných okolností nepříslušelo.

VI. Závěr a náklady řízení

25. Krajský soud dospěl ze shora uvedených důvodů k závěru, že napadené rozhodnutí netrpí nedostatky, pro které by bylo na místě žalobě vyhovět. Žalobu proto jako nedůvodnou zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
26. O náhradě nákladů řízení krajský soud rozhodl ve smyslu § 60 s. ř. s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému žalovanému žádné náklady nad rámec její obvyklé úřední činnosti nevznikly, náhrada nákladů řízení jí tudíž

přiznána nebyla (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2015, č. j. 7 Afs 11/2014-47).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **lze** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ostrava 26. září 2024

Mgr. Jana Volková
samosoudkyně